

VÁŠ DOPIS ZN.:
ZE DNE:
NAŠE ZN.: CMI-A/05/2015/0311

VYŘIZUJE: František Staněk
TEL.: +420 545 555 103
E-MAIL: fstanek@cmi.cz

DATUM: 2015-05-15

opravcům a uživatelům výdejních stojanů
na pohonné hmoty s automatickou teplotní
kompenzací

Informace ČMI ve věci ověřování výdejních stojanů s teplotní kompenzací

Pohonné hmoty jsou technickými kapalinami, na jejichž skutečný objem má vliv aktuální teplota této kapaliny. Zejména ve větších objemech pak mohou změny teploty měřeného média ovlivnit významně výsledek měření. Tyto vlivy se dlouhodobě podílely na disproporcích v bilancích pohonných hmot při jejich výrobě a distribuci. S ohledem na tuto skutečnost je již několik roků při přejímkách velkých objemů realizován systém měření, kdy na stáčecích lávkách rafinérií či při zavážení pohonných hmot v rámci distribuce na čerpací stanice je přepočítáván objem naměřený za aktuální teploty na objem při základní teplotě 15 °C. V případě prodeje pohonných hmot veřejnosti se víceméně počítalo s tím, že vliv teplot u jednotlivých transakcí nebude tak významný a že se objemy naměřené za aktuálních teplot v různých obdobích roku v určitém smyslu „vzájemně kompenzují“. Snaha nahradit takovýto obecný předpoklad technickým řešením vedla výrobce k zavedení výroby výdejních stojanů s automatickou teplotní kompenzací (ATC). Výdejní stojany s ATC zajišťují přepočet objemu naměřeného za aktuální teploty na objem při teplotě základní, který je indikován jako výsledek měření a zároveň je množstvím pohonné hmoty, které spotřebitel uhradí. Stojany s ATC tak rozšiřují systém přepočtu na základní teplotu i na objemy běžně prodávané konečnému spotřebiteli. Je však nad veškerou pochybnost, že spravedlivý je tento systém za podmínky, že je provozován dlouhodobě, aby pokryl jak období, kdy je objem při základní teplotě větší, než objem naměřený za teploty aktuální, tak období, kdy je tomu naopak; zcela obdobně, jak je teplotní kompenzace využívána při měření velkých objemů.

Nařízení vlády č. 464/2005 Sb. ani jiné relevantní právně závazné předpisy nestanovují, že v případě výdejních stojanů na pohonné hmoty se množství naměřené za *podmínek měření* přepočítávat na *základní podmínky* musí. Je tak umožněno, aby uváděny na trh byly jak výdejní stojany s ATC, tak bez ní, a aby se uživatel výdejních stojanů na pohonné hmoty jako stanovených měřidel rozhodl, zda bude využívat zařízení s ATC nebo bez ATC, resp. zda bude využívat zařízení se zapnutou či vypnutou funkcí ATC. Tato volitelnost však s ohledem na výše uvedené v žádném případě neznamená, že by mohl své rozhodnutí v této věci měnit podle období, kdy je to pro něj výhodné a kdy nikoli, neboť tím by prokazatelně přestal platit předpoklad správnosti měření a ochrany zájmů stran dotčených měření, který je základem a cílem metrologické regulace, a to včetně obrany spotřebitele. Zmíněné nařízení vlády stanovuje tento požadavek tak, že měřidlo nesmí zvýhodňovat či znevýhodňovat žádnou stranu dotčenou měření, aby všechny zainteresované strany mohly mít důvěru ve výsledek měření.

Opatřením ČMI proti nekorektnímu využívání funkce ATC, které je od roku 2012 aplikováno při ověřování výdejních stojanů s ATC uvedených do provozu, jsou následující zásady:

- Pokud je výdejní stojan vybaven ATC a na displeji je uveden údaj "Tb = 15 °C", pak funkce ATC musí být zapnuta (a při ověření přezkoušena) a tato poloha zajištěna úřední značkou.

Poznámka 1:

Toto se vztahuje i na stojany, do kterých byla funkce ATC zabudována dodatečně po uvedení do provozu bez ní.

- b) Pokud je výdejní stojan vybaven ATC a se zapnutou funkcí ATC byl uveden do provozu nebo ověřen na konkrétní čerpací stanici a byl-li již jednou (viz podmínka dle bodu c) na této čerpací stanici používán, resp. ověřen s vypnutou funkcí ATC, nelze tento výdejní stojan ověřit se zapnutou funkcí ATC. Výjimkou je případ, kdy dojde ke změně vlastníka výdejního stojanu.

Poznámka 2:

Příklad: Výdejní stojan s ATC byl uveden na trh a do provozu se zapnutou funkcí ATC. Po určité době uživatel dospěje k závěru, že nechce měřit v systému s teplotní kompenzací; má možnost si nechat měřidlo přestavit na provoz s vypnutou ATC, nechat odstranit nápis o Tb a nechat měřidlo ověřit. Pak už se však nemůže rozhodnout (nedošlo-li ke změně vlastníka měřidla), že by toto měřidlo na této čerpací stanici chtěl používat zase se zapnutou funkcí ATC (domalovaným nebo jinak neodstranitelně doplněným nápisem "Tb = 15 °C", neboť ten měl před tím odstranit, atd.). Nápis "Tb = 15 °C" není dovoleno „odstranit“ či zneviditelnit pouhým přelepením.

- c) Pokud je výdejní stojan sice vybaven ATC, ale na příslušné čerpací stanici nebyl se zapnutou touto funkcí uveden do provozu, používán ani ověřen a na displeji není uveden údaj "Tb = 15 °C" (t.j. původní údaj byl účinným způsobem zrušen), pak funkce ATC musí být vypnuta (při ověření se nepřezkušuje) a v této poloze je zajištěna úřední značkou.

Poznámka 3: Výdejní stojan, který nemá aktivovanou funkci ATC, nesmí být opatřen nápisem "Tb=15 °C".

Tyto zásady mají také základ v opatření obecné povahy č. 0111-OOP-C033-13, které vydává ČMI z titulu zmocnění podle § 14 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů, pro stanovení metrologických a technických požadavků pro ověření výdejních stojanů na pohonné hmoty jako stanovených měřidel prováděné podle § 9 zákona o metrologii.

S ohledem na zpřístupnění těchto zásad subjektům, kterých se týká používání a opravy výdejních stojanů s ATC, poskytujeme Vám tuto informaci ČMI.

S pozdravem

Ing. František Staněk, PhD.

odborný ředitel pro legální metrologii

Co
ČMI, ÚLM

Český metrologický institut
Okružní 31
638 00 Brno
-8-